

Posamezna številka 6 vinarjev.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Inozemstvo celoletno K 30'—.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: petič vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju post. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Telefon številka 118.

Od kod demoralizacija?

Slovenec nima sreče. Nikjer ni v nas enega srčnega zadovoljstva, kakor ga opazamo pri drugih narodih bodisi v višjih, kakor tudi v nižjih slojih. Povsod vlada nezadovoljnost, zavist in prav čisto tudi zahrbtnost. Vse te slabosti pa niso cvetke naših tal, temveč so zanesene po vladi radi gotovega sistema. Vlada je nositeljica teh nemoralnih bacilov, ki okužujejo vse čimtelje in po teh tudi narod sam. V vsakem stanu imamo Slovenci nekaj svojih višjih funkcionarjev. So našinci po rojstvu, po duhu pa so po veliki večini vladni mameluki, klečepalci, petolizicivisoke birokracije, strahopetci, dobro orodje nemoralnih stremiljenj slavne vlade. Ko doseže takle našinec gofovo mesto, tedaj sleče sukunjo narodne zavesti, ter obleče plašč, ki ga lahko suka po vetru. Edini cilj mu je vladnopolohvala in kakasvetinca. Svoj cilj skuša doseči z laskanjem navzgor, z zatajevanjem vsega, kar ga spominja na narodnost. On postane narodni Judež. Svoje podložne šikanira, muči do krvi, samo da bi pokazal navzgor, da je res sčel tisto sukunjo, ki je izdajala njegovo pokoljenje. Med njegovimi podložniki nastane mrmanje, odpor, sovraštvo, nezaupnost, početek nemoralnih dejanj. Tak človek hoče poznati svojece niti njih težej ne gorja. Tujeu del dobrote, domačinu kamen, in tu je početek vse korupcije, vse nezadržnosti, vse nemoralnosti. Korupcija se ugnjezdí med podrejene, sad je nezaupanje, hinavščina, zahrbtnost, denuncijstvo in podlost. Nemoralnost obhaja svoje orgije. Narod pa to vidi, gleda ter se oprijemlje sadu, ki mu ga dajo njegovi rojaki, potaplja se v splošnem potopu izpridenih manij svojih voditeljev.

Kaj vse bi lahko dosegel naš narod, ko bi imel na čelu krepostne moze, lepe značaje, moze jeklene brezobzirne v boju za pravice svojega naroda! Sedaj pa —. Delo za prosveto našga naroda spi. Zakaj? Ker hoče tako vlada po svojih mamelukih ter kupljenih voditeljih politične vlačuge. Učiteljstvo ne sme delati, sicer ga zadene poleg sestradanja še kaj hujšega, ker taka je volja mamelukov in bizantincev vlade. — Uradništvo, domače mislim, je mrtvo za prosvetno delo v narodu. Vsa njihova ekspanzivnost za narodno delo je enaka ničli. Zakaj? — Lahek odgovor: »Kaj bi rekel šef, če bi zvedel, — kaj poreče vlada!« — Zato pa naše uradništvo ne dela, ker trepeče večnega strahu. Ljudstvo ne sme spregledati, ne sme poznati svojih tisočletnih pravic, ki so zakopane v globoke temnice, ker tega ne dovoli duhovščina, a ta ne sme, ker tega ne dovoli sv. cerkev, zaščitnica trpinov na zemlji — z gotovimi ozirni na ljubo vlade. Če bi bil tu mož na mestu, bi rekel: »Iz tega rodu sem, ljubim ga, odprite mi vsi vi, ki ž njim čutite, na stečaj vrata pravice, vrata svobode in prosvete, vse storite, kar morete, da mu zasje zlata doba, da se mu posuše solze tisočletja.« — Toda ne, — večnost je vse, to življenje ni nič. — Moli, delaj, trpi in umri, — tam ti bo dobro! — In vendar postaja našemu narodu **tukaj večnost trpljenja in vzdihovanja — 1000letja niso nekaterim nič!!!**

Tujci imajo do našega rodu več sočutja našincev. — Zadnji čas je, da vsi vi, ki ste zadeti, spregledate vsi od najnižjega do najvišjega. Spreglejte, in pahnite od sebe sramoto narodnega Judeža, otrsrite se nesramnega bizantizma! — Ko si dosegel visoko mesto, bodi odločen mož, vnet, da pomagaš svojemu zatira-

nemu narodu. Zamera gori ali doli, — bodi pravičen vsem in ne išči perdirja v očeh svojcev! Kaj ti pa morejo? Morebiti boš moral res malo preje v pokoj, pa kaj to, potem šele boš lahko delal neoviran v blagor naroda. Na tvoje mesto pa pride tvoj rojak. — Ko boš vzdihnil, bo vse hvalilo tvojo krepost. — Sedaj pa se z gnejom v srcu, z bliskavicami v očeh spominjamo narodnih Judežev, stanovskih prepotentov. Za pogrebom gremo, ker hoče tako svetovna hinavščina, toda gremo z veselim srcem, ker imamo zavest, da smo se enega vraga za večno znebili. — Tako je in nič drugače. Svoje grhe spoznajmo, in poboljšajmo se, s tujcem bo lahek račun.

O knjižnicah in predavanjih.

Češki IV. shod za ljudsko vzgojo v Plznu je sprejel sledeče točke, ki se tičejo ljudskih knjižnic in predavanj.

a) Šolske knjižnice.

1. poveča naj se malenkostni prispevek, ki ga sedaj dajejo c. kr. šolski uradi za šolske knjižnice.
2. Občine in krajni šolski sveti naj vsako leto določijo primerno svoto za nakup novih knjig.
3. Ljudstvo naj se s predavanji in družinskimi večeri pouči o pomenu dobrih knjig in naj se vpliva na to, da ljudje sami prispevajo z denarjem za knjižnice.
4. Seznamek dobrih knjig za mladino naj se razširi, vodi naj se stalen pregled in naj se z nagradami podpira dobra mladinska literatura.
5. Z javnim pozivom naj se apelira na premožne ljudi, da podprajo knjižnice.

b) Za odraslo mladino bi morali skrbeti:

1. Društva, katerih dolžnost je v prvi vrsti skrbeti za vzgojo vajencev in dorastle mladine. Nadaljevalne šole bi morale imeti svoje knjižnice.
2. Autonomni uradi in strokovna obrtna društva, ki naj skrbijo za svoj naraščaj. Javne ljudske knjižnice naj imajo poseben oddelek za dorastlo mladino.
3. javne ljudske knjižnice.
1. ker je mogoče naj se tudi zanimanje za knjige s predavanji, s prireditvami itd.
2. Naš ideal je, da bodi vsaki občini knjižnica, dobro sestavljena, v primernem kraju, prav urejevana in dopolnjevana.
3. društvene knjižnice naj se združijo v skupno javno knjižnico, ki naj postane podlaga občinske knjižnice.
4. Knjižnice se morajo revidirati, da se izmečejo slabe in kvarne knjige.
5. Pri sestavi knjižnic se mora ozirati na krajevne razmere in naj se uredi razmerje med zabavnimi in poučnimi knjigami.
6. Knjižnice naj ne bodo v gostilnicah, ampak v šolah ali v drugih primernih prostorih. Kjer se zida nova šola, naj se določi primerno sobo za javno ljudsko knjižnico.
7. Knjižnice naj se dopolnjujejo z novimi knjigami, da ne zastarajo.
8. Sestavi naj se kataster knjižnic in statitika o izposojenih knjigah.
9. Prosvetna zveza naj izdaja seznamek primernih knjig za knjižnice.
10. Skrbi naj se za izobrazbo dobrih knjižničarjev s posebnimi kurzi v »Prosvetni zvezi«. Izdajo naj se vzorni katalogi, pravila itd.

11. Knjižnice naj se ustanavljajo tudi v hranilnicah, bolnicah, kaznilnicah in vojašnicah.

d) O časopisju.

1. ustanavljajo se naj javne čitalnice, kolikor mogoče pri knjižnicah — s skupnim delovanjem domačih korporacij ako mogoče pod vodstvom občinske uprave.

2. Skrbi naj se za primerno informacijo listov, za kratke poučne članke, dnevne vesti, zgodovinske in zanimivosti in jubileje slavni mož.

3. Posebna pozornost se mora posvečati knjižnicam in čitalnicam na narodnih mejah.

e) Ljudska javna predavanja.

1. Posamezna predavanja naj bodo pripravljena za sistematična predavanja; predavanja naj se pojasnjujejo — ako mogoče — s slikami, z recitacijami in petjem, s čimer se privabijo tudi oni, ki bi sicer ne prišli.

2. Cilj predavanj so sistematična predavanja t. zv. kurzi, ki naj pojasne važna sodobna vprašanja.

3. Predavanja naj se ne vrše v gostilnici, oz. naj se pri njih ne pije in ne puši.

4. Slušateljem naj se da kratko vsebino predavanja; po predavanju naj se otvori debata.

5. Pri kurzih se lahko vodi statistika udeležencev.

6. Po možnosti naj se pobira prispevke — pri kurzih zapisnina.

7. Predavateljem naj se povrnejo stroški.

8. Razven domačih predavateljev naj se pozovejo tudi predavatelji od drugod, ako mogoče, naj se prirede vseučiliške ekstenzije.

9. Prosvetna Zveza naj vodi predavateljsko akcijo.

10. Mešanim obmejnim krajem je treba posvečevati posebno pozornost.

Koliko iz tega smo že pri nas uresničili. Poskusili smo vsaj deloma izvesti nekatere teh nasvetov. Mnogo dela je še, marsikaj leži še nedokončano pred nami. Naša dolžnost je, da pospešimo prosvetno delo s knjižnicami in predavanji in da konečno uredimo to delo tako, da bo stalno ostalo med narodom. Naše občine niso v tem doslej — razven Ljubljane — storle še ničesar. In vendar bi bila njih dolžnost, da skrbijo za izobrazbo svojih občanov. Enako še nismo organizirali naših predavanj. V tem oziru bi vsaj naša mesta morala stati v nekaki zvezi. Vrniti bi se morala prva leta Akademije ali prvi časi I. K. Zgledi češke Prosvetne zveze nas kličejo na delo za ljudsko prosveto!

Italijansko-turška vojna.

Po svojem dardanelskem pohodu se je umaknila italijanska mornarica iz egejskega morja, ter čakala odgovora turške vlade na intervencijo velesil. Vsled zaprtja Dardanel se je pa razvijala mednarodna situacija naprej in privedla do ruskega protesta. — Kakor smo že poročali, so se vršile pod predsedstvom ruskega carja v Livadiji važne konference, katerim je razun zunanjege ter vojnega ministra prisostvoval tudi sekcijski načelnik balkanskega oddelka v ruskem zunanjem ministrstvu, istočasno se pa nudi specialna bolgarska deputacija v Livadiji. Ta bolgarska deputacija ima važen politički pomen. Bolgarsko prebivalstvo je že od nekdaj po svojih zgodovinskih tradicijah simpatizovalo z Rusijo, toda kralj Ferdinand je vedno iskal tesnejših zvez z Avstrijo. To nagibanje oficijelne Bolgarske k Avstriji pa ni ugajalo niti prebivalstvu, kar do-

kazuje vedno napredujoči republikanski pokret, niti Rusiji, ki je zavzemala napram Bolgarski precej hladno stališče. Toda v zadnjem času pod pritiskom sedanje političke situacije se je hočeš nočeš zgodil tudi v oficijelni Bolgarski preokret, kar je razvidno iz dejstva, ko gre v Ferdinandovem imenu deputacija v Livadijo. V Macedoniji sami pa so razmere napete do skrajnosti, treba je le najmanjšega povoda, da izbruhne ustaja, ki gotovo izzove intervencijo raznih držav, balkanskih pa tudi velesil.

Italija sama pa je dosegla na tripolitanskem bojišču z zavzetjem Lebde velik uspeh, ker je s tem zopet razširila mejo svojih obmorskih utrdb v črti Tripolis-Homo Lebda. V egejskem morju pa je italijanska mornarica začela zopet z akcijo, ki jo je napovedovala že delj časa, divizija pod vodstvom admirala Viale je zavzela otok Rodos in izkrcala večji oddelek vojaštva pod poveljstvom generala Ameglio, ki je takoj zasedel vse važne postojanke. Otok sam ni posebnega strategičnega pomena, toda okupiranje otoka pomeni izvrševanje italijanskega bojnega načrta, da namreč zasede vse važnejše mesta in točke v in ob egejskem morju, ter prisili tako Turčijo, da stopi s svojim brodomjem iz rezerve in se poskuša z Italijani, ali pa da na ta način izsili od Turčije mir!

Velesile stoje sedaj v rezervi, a varujejo strogo nevtralnost, a kako dolgo bo to, je jako dvomljivo.

DOPISI.

Iz Borovnice. Pokojnemu nadučitelju Fr. Paperju postavijo njegovi prijatelji in hvaležni učenci nagrobni spomenik. Odkritje tega spomenika se vrši v nedeljo 19. maja ob 11. uri dopoldne na pokopališču v Borovnici. Na grobu govori deželni poslanec g. E. Gangl, pojo gg. pevci »Ljubljanskega Zvona« in nastopijo kot častna straža ondodni gg. ognjegasci in »Sokolci«. Prijatelji pokojnika si popoldne ogledajo krasne slapove v Peklu, kjer bo tedaj v najlepšem cvetju znamenita kranjska trobotnica (Primula Carniolica). Iz Pekla gredo potem na malo južno k »Ivanu«, kjer bo zapel »Ljubljanski Zvon« tako, kakor še ni bilo slišati v tem »Ivanovem kotu«. Zvečer se pa gostje zopet odpeljejo v pripravniški vlaki. Kdor hoče dobiti obed v gostilni pri g. A. Drašlerju, naj se zanj oglasi z dopisnico.

Iz Laškega. V nedeljo 5. t. m. je tukaj in v okolici deževalo, nebo se je pooblačilo in postala je tema že ob treh popoldne. Grmelo je in se bliskalo. Strela je udarila v hišo posestnika Meketa na Strmci v četrte ure oddaljeni vasi od Laškega. Dospela je požarna bramba iz Laškega in med silnim nalivom prav pridno delovala. Ogenj še ni bil pogašen — in granjanja vredno se mi zdi — da je dal načelnik povelje za odhod, češ, sedaj pa naj kmetje ostali ogenj, ki sicer ni bil več velik, pogasijo. Zgorelo je par volov. Hvalevredno je omeniti, da je par nemških gospic iz Laškega prav marljivo nosilo po blatnem potu vodo in pomagalo pri gašenju.

— **Prezrel si je vrat** v svojem vinogradu v Konjicah posestnik, trgovec in tovarnar iz Laškega Karl Herman. Bil je takoj mrtev. Vzrok velike zgube pri tovarni cementa pri Laškem.

Miklavčevo na Koroškem. V petek dne 3. maja vtrnila je lokomotiva vlaka stranske

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

V slovnici ljubezni ni uprašalnikov.

Vrhu tega srce Radino ni bilo več prosto; njemu je bilo to znano, toda ni se zmenil za to, ter ni jenjal ljubiti z vsem srcem zakaj ljubezen je slepa.

Stara grška umetnost ni zaman predstavljala krilastega angela ljubezni z zavezanimi očmi.

V dobi, ko je Rada imela Ognjanova za mrtvega, je bila ta ko potrta po svoji nesreči, da ji niti ni prišlo v glavo, da bi se zamislila nad redkimi se obiski dijakovimi; toda ti so postali pelagoma gostejši, tako, tako slučajni, kakor nalaščeno iskano srečanje se z njo... Čas je tekel, a to je vse ostalo tako. Naposled je Rada s posebnim svojim ženskim bistromjem zapazila to njegovo ne ravnodušno obnašanje do nje. Znamenja tega novoporojene občutka so sčasoma postala čimdalje jasnejša.

Rada se je izpočetka začudila in vznemirila; potem se je delala, kakor da ničesar ne bi slutila in — kdo ne — nemara je to celo ugajalo njenemu samoljubju, toda končno se je kar zgrozila nad rastočo močjo te ognjene naklonjenosti. Med tem, sramežljiva, kakor je bila, ni bila toliko drzna, da bi jo brezobzirno ohladila, ali da bi zaprla duri pred svojim če-

stiteljem, tako nežnim in iskrenim.

To jo je predvsem razorožilo.

Povod za zaušnico so ji mogli dati samo takšni ljudje, kakor je bil Stefečev.

Rada ni vedela, kaj ji je početi.

In ni nehala biti prijazna do Kandova, kot Ognjanovega prijatelja in vrhutega še plemenitega človeka.

Mislila si je, ubožica, da s tem olajša njegovo zaljubljenost, moči, kateri ni niti škodovala, ko ga je ljubezavno pozdravljala in zdravila z ognjem svojih črnih oči. Ta pa so slab zdravnik. Niti ona, niti Kandov nista vedela, da najboljšo zdravilo v takšnih boleznih je ločitev.

»Oči, ki se ne vidijo, se pozabijo«, pravi tudi bolgarski pregovor.

XIX.

Jutranji obisk.

Včeraj po škandalu s Stefečevem se je Kandov vrnil ves razjarjen domov. Zapr se je v svejo sobo in je do večera neprestano čital neko knjigo. Samo tupatam je nehaj čitati, da je s svinčnikom podčrtal nekatera mesta v knjigi, nato pa zopet zaglobil v čitanje. Tako je bil zatopljen v to delo, da je celo pozabil na obed. Ko ga je poklicala mati ji je odvrnil, da ga boli glava. Pa tudi večerjal ni... Po cele ure je preležal zamišljen na postelji z očmi uprtimi v strop. Ko je nastala nočna tišina, je vstal, vsedel se k mizi ter začel pisati pismo. To delo je trajalo do polnoči... Nato se je zopet vlegel v posteljo, ne da bi spal, marveč da bi premišljeval... Sveča je gorela še do jutra. Prvi solčni žarki so prodrli v sobo ter oplazili po licu premljujočega dijaka. Zganil se je. Odprl oči, utrujene in odrte radi nemirnega spanja. Šel je k mizi, znovič prečrtal

pismo, ga preganil na štiri gube, jel iskati ovitka, ker ga pa ni našel, je položil pismo zepet na mizo.

»Ali sedaj, ali potem?« je zašepetal.

In tako je stal za trenutek zamišljen.

»Ne, potem naj se ji dá... Ko se poprej vidiva...«

In pripravljal se je k odhodu.

Ko se je znašel na ulici, je videl, da je še jako zgodaj. Solnce je še nizko stalo na obzrcju; hiša v kateri je živila Rada, je metala senco na nasprotno hišo... Vedel je iz skusestvi, da ko je senca segla do polovice ulice, d) potoka, je deva šla zalivat vrt pri Lilovcu.

Takrat je bila že oblečena in bil je ugodni trenutek za obisk. Kandov je nekekrat prekoračil ulico in se ogledoval sedaj na zid pri Lilovcu (Rada je stanovala v sobi, obrnjeni na dvorišče), pa zopet na senco. Ta je neusmiljeno počasi lezla raz stene nasprotne hiše, a do potoka je imela še daleč. Treba je bilo počakati še eno pol ulice... A Kandov z rokami, položnima na hrbet, je nadaljeval svoj sprehod, krenil v drugulico, da ne bi obrnilnase pozornosti mimogredočih, katere je srečaval čimdalje bolj pogostoma. Solnce je polivalo z jarki svetlobo vsó Staro Planino, mogile nad mestom, s skodlji pokrite strehe na hišah, bele dimnike in okna, obrnena proti vzhodu. Marljivojši kavarnarji so že odprli svoje kavarne.

»bakali« prepasani z zastori, so pometali tlak pred svojimi prodajalnicami Gajtandžii** so pletli »gajtane« pri »česnačah«, ljudje so začeli gomazeti po ulical, nastalo je gibanje in življenje, mesto je zašumelo s svojim navadnim pčmešanim truščem.

* Trgovci z deželnimi pridelki, žganjico itd

** Gajtjan: trak; gajtandžia = izdelovatelji trakov.

Od vsega tega Kandov ni zapazil ničesar...

Ne solnce, ne trušč, ne mimogredoči, niti življenje, ki je kipeló okrog njega, ga ni zanimalo.

On je gledal, mislil, čakal le na eno edino: senco. Ta se je bližala k zaželeni meji, k potoku, a pri tej meji se je končala njegova, mukepolna, strastna razvnetost, končali se ti trenutki, dolgi kakor stoletja. Senca se je pomikala že k potoku in tako je vsa polovica ulice bila razsvetljena. Kandovu se je zazdelo, kakor bi se bilo solnce povspelo višje... Urnih kerakov je krenil k vratom babe Lilovice. Zagledal se je v ta stara, razpokana, prevetrela hrastova vrata, okovana z žrebliji z velikimi ploščnatimi glavami, ki so izgledali slično malezem... Vedel je na spomin koliko jih je, koliko šprani in razpok imajo vrata, kako škripajo; njih škripanje je bilo podobno renčanju psa, ko so jih odpirali. Ta vrata so se videla kot nekako živo bitje z očmi, ušesi, glasom... Kako bolno grozen in sladek odmev so izzvala ona vsakorat, ko je stopil skozi nje. A kako mrtlo, neprijazno in zlokobno kot klepalo* kadar zvonji za mrtvimi, je prešinjal njih šum njegovo dušo, ko je odhajal in so se za njim zaprla!...

Vrata so se nakrat odprla. Prišel je skozi nje preprost Bolgar v »potural« in v kučmi.

Kandov bi bil rad skočil mu naproti ter ga vprašal po Radi, toda sramota ga je pridržala. Ogledoval je tega prostaka z velikim razčilenjem, da z nekako nevošnjivostjo. In zopet je nadaljeval svoj sprehod. Minilo je nekaj časa. Duri so se zopet odprle, in sedaj je Kandovo lice zatrpalo.

* Kaki meter dolga deska, na katero se bije s kladivom namesto zvonjenja.

(Dalje.)

mični in mimični nastopi. Med točkami in po programu igra orkester. V sokolski telovadnici bodo nadalje bifeji za vino, jstvine, pivo in razglednice. — Kabaretni program v sokolski telovadnici se prične ob 8. zvečer, ples v veliki dvorani pa ob 9. — Vstopnina znaša za vsi prireditve za osebo po 2 K, za dijake 1 K 20 h. V predprodaji se dobe vstopnice pri gospej Češarkovi v Selenburgovi ulici in pri gđ. Jerici Dolenčevi v Prešernovi ulici 52. Udeleženci in udeležence plesa bodo morali tudi žrtvovati 20 v za plesni red, ki bo služil kot posebna vstopnica v veliko plesno dvorano. Za to prireditve akad. fer. društva »Sava«. Za to prisodelovalo čez 100 ljubljanskih dam, vlada po Ljubljani veliko navdušenje in zanimanje in nedvomno je, da tudi iz dežele pride veliko obiskovalcev naših narodnih veselice.

Veselica ljubljanske podružnice »Zveze jugoslovanskih železničarjev« je v nedeljo v vsakem oziru zadovoljivo izpadla, le žal, da je bil obisk radi deževnega vremena nekoliko slab. Tovariš Mlakar, kot podpredsednik Zveze jugoslovanskih železničarjev pozdravil je navzoče, posebno pa g. državnega poslanca dr. Ravnharja ter očrtal v kratkih potezah pomen Zveze jugoslovanskih železničarjev, proseč slavno občinstvo tudi nadaljne podpore. Brat Radešček je nato označil stališče narodno socialnega delavstva ter zavrnil trditve, da se baje snuje na Slovenskem nova stranka. Bodoča »Narodna socialna zveza« bo stala popolnoma na nepolitični podlagi kot strokovna organizacija slovenskega narodnega delavstva v smislu narodnega socializma in francoskega sindikalizma, ter bo stala v prijateljskih odnosih s »Česko Obec Delničkou«. Po govoru br. Radeščka vprizorila se je burka »Nemški ne znajo« ki je vsekrog izborna izpadla in vzbujala obilo smeha med občinstvom, ki ni nikakor štedilo s pohvalo nesebičnim igralcem. Posebna zahvala bodi tem potom izrečena režiserki gospej Juvanovi. Po igri razvila se je prosta zabava in ples, ki je trajal še pozno v noč. »Zveza jugoslovanskih železničarjev« šteje si v prijetno dolžnost zahvaliti se vsem udeležnikom kar najprisrčneje, kakor tudi vsem onim, ki so blagovolili preplačati vstopnino, posebno pa blagorodni gospej dr. Tavčarjevi za velikodušen dar. Narodno-socialna mladina sklenila je vprizoriti ponovno v prid Zveze jugoslovanskih železničarjev v nedeljo dne 19. t. m. igro »Cigani«, v kar ji bodi izrečena topla zahvala. Bližje sporočimo pravočasno.

Trst in Primorje.

Hinavščina. Ljubljanski »Slovenec« prav nesramno zasramuje Tržačane. V včerajšnji številki piše: »Slovenska umetnost v Trstu. Slovenski umetniki so priredili v Trstu razstavo, kateri se pa godi tako kakor ogrski razstavi v Belgradu. Tržačani niso ravno napačni ljudje, ampak za umetnost, kakor se kaže, nimajo posebno veliko smisla. No, pa kaj bo takale razstava, glavna reč je »narodna« veselica. V Trstu je vsaka stvar nemogoča, če ni zraven »narodne« veselice. Na to so pa gospodje, ki so razstavili, popolnoma pozabili.« Ravno slovenski klerikalci v Ljubljani nimajo pravice pisati o skrbi za umetnost, saj je znano po vsem svetu skoraj, kako goje, zatirajo in uničujejo ravno slovenski klerikalci umetnost. Saj so skoro uničili slovensko (nemškega ne!) gledališče v Ljubljani. »Glasbeno Matico« so pa poskušali, pa se jim ni posrečil njih satanski namen. Ker pa že ravno pišejo o slikarski in kiparski umetnosti, jih mi spominjamo, kako so v deželni zboru odklonili podporo za umetnost. Dr. Šusteršič je v kranjskem deželni zboru zasmehoval vso slovensko umetnost in kulturna stremjenja Slovencev.

Slava slovenskim tržaškim delavcem, ki so v devetih mesecih nametali v nabiralnik »Konsumnega društva« pr Sv. Jakobu 200 K in si tako pridobili že drugo priznanico. — Tako piše zadnji »Slovenski Branik« in mi mu pritrjujemo in kličemo tudi: Slava njih požrtvovalnosti!

Zavedna Primorska. — Glasilo Ciril-Metodove družbe piše: Primorske podružnice delujejo splošno vzorno. Večina so že imele občne zборе in prirejajo že sedaj spomladanske veselice. Take veselice so imele, oziroma jih prirede: Podgora, Solkan, Volčja draga, Kred, Rojan, Barkovlje itd.

Tudi vi, Skedenjci in Svetoivanci ste prejeli pohvalo od Družbe. »Slov. Branik« piše: »Svetoivanska podružnica je s hvalevredno marljivostjo vedno na delu za rešitev naše mladine.« — Skedenjska podružnica je naročila 1000 družbenih kolekov, da jih razdeli trafikantom v svojem okolišu v razprodajo. — Posnemajte!

Tržaška gospoda, izprašajte svojo vest! Se nam zdi, da imate precej kosmato vest v tem oziru in še marsikdo ne ve, da je glasilo Družbe sv. Cirila in Metoda »Slovenski Branik«, ki stane letno samo 3 krone.

Klerikalci mislijo na Goriškem zvišati davk za 15 do 20%. Interesantno je, kako že bobnajo to idejo med svojimi volilci in obsebi umevno je, da krivdo zvišanja davkov zvrčajo zopet na — liberalce.

25letnica. Goriški »Sokol« bode proslavil svojo 25letnico dne 19. maja in priredi v ta namen ljudsko slavnost v Gorici.

Premestitev v politični službi. Namestnik je premestil iz Gorice v Trst okrajnega komisarja Evgena Zupančiča.

Imenovanje. — Višji policijski komisar v Trstu dr. Josip Mlekuš je dobil naslov in značaj policijskega svetnika.

Tržaška podružnica »Slovenskega Planinskega društva« vabi na izredni občni zbor, ki se vrši v petek, dne 10. maja 1912 ob pol 9. zvečer v gorenjem prostoru restavracije »Balkan« (»Narodni dom«). Dnevni red: Sprememba pravil, (Sprememba društvenih pravil se vrši v smislu sklepa delegatov, ki je bil sprejet na zborovanju »Slov. planinskega društva«. Odbor.

Društveni izleti tržaške podružnice »Slovenskega planinskega društva«: V nedeljo, dne 12. t. m., priredi podružnica celodnevni planin-

ski izlet na Trstelj. Odhod iz Trsta z vlakom južne železnice v nedeljo jutraj ob 6 uri 20 minut do Nabrežine. Iz Nabrežine peš skozi Gorjansko in Ivanjigrad na Trstelj (tri ure). S Trstelja odhod po gorskih vršičih skozi Renče v Volčjo drago (dve in pol ure) in od tam z vlakom v Trst. Na binkoštno nedeljo, dne 26. t. m., se vrši v Divjaški vilenici (Cesarjeviča Rudolfa jami) sijajna javna razsvetljava. Podružnica je vse potrebno ukrenila, da bode ta bajna podzemna jama posebno sijajno razsvetljena in sicer od 3. do 7. popoldne. Odhod iz Trsta z zabavnim vlakom državne železnice ob 2. uri 14 minut popoldne. Povrat poljuben. Dne 9. junija vabi podružnica na popoldanski izlet na Volnik. Sestanek na Opčinah v vasi pri glavni postaji električnega tramvaja. Točno ob 1. uri 30 minut odhod proti Velikemu Repu na po zaznamovani poti tržaške podružnice S. P. D. na Volnik (dve uri). Z Volnika sestop v Repnič (tri četrt ure) in od tam povrat poljuben preko Briščikov in Opčin ali Proseka v Trst. Dne 29. in 30. junija priredi podružnica društveni planinski izlet na Dol-Caven-Kucelj-Krnico. Odhod iz Trsta v soboto popoldne 29. junija ob 12 uri 48 minut z vlakom državne železnice do postaje Križ-Cesta. S postaje peš skozi Lokavec, Slokarje po gorski stezi mimo Orlovce na Dol (tri ure). Na Dolu se prenoči. V nedeljo za rana jutraj odhod na Caven (eno in tri četrt ure), Kucelj (eno uro) in Krnico, oziroma Veliki Rob (dve in pol uri). Potem sestop v Sempas (dve uri), Prvačino (eno in pol ure) in od tam z vlakom v Trst. Radi prenočišča se je priglasiti najkasneje do 20. junija na naslov: Tržaška podružnica »Slovenskega planinskega društva«, ul. Acquedotto 20. Prijatelji slovenskih planincev dobrodošli! Odbor tržaške podružnice Slovenskega planinskega društva.

MLADINSKI VESTNIK.

OB PRVEM MAJU.

Prvi majnik, praznik delavstva, mladine je minul. Vse človeštvo z veseljem pozdravlja in praznuje prvi maj, katerega je mati priroda okrasila s cvetjem. Vse delavstvo ga praznuje saj v njem vidi odprto novo dobo življenja, dobo prebujenja. Nikdo nam ne more prepovedati, da tudi slovenska narodna mladina ne čuvstvuje nad prvim majem in pove svetu, da se zaveda slovenska mladina svoje narodnosti, ko bode rešena tujega jarma, tujih okov, ko bode svobodna.

Čas, ko bode tudi slovenska mladina obratnala s svojimi sovražniki je blizu. Mladina se vedno bolj in bolj oklepa socialističnih idej in ravno to je zanjo najboljše znamenje.

Mladina se mora v mladih letih oklepati le takih organizacij, o katerih ve, da je za njen razvoj najbolj pripravna.

Take organizacije imamo v Ljubljani, katerih bi se morala mladina oklepati. Z razpustom bivše N. D. O. se je večji del mladine učlanjene v vaješki skupini N. D. O. do maeiga razkropila, le mali del je ohranil v sebi zavest, da si mora mladina sama pomagati, ustanovila si je izobraževalno društvo »Bratstvo«, katerega prva naloga je, izobraževati slovensko delavsko mladino, ter jo ohraniti in organizirati v strogo narodnem duhu. Čeravno se je moralo društvo mnogo boriti za svoj obstoj, ko so mu že ob njegovem rojstvu hoteli zadati njegovi sovražniki smrten udarec, stoji društvo vedno trdneje, ko se zaveda v svojo veliko nalogo, katero ima še izvršiti.

Da pa se bode moglo društvo še nadalje razvijati, želimo, da bi se vsak zaveden Slovenec in Slovenke učlanile v naše društvo, osobito pa mladina naj bi se z veseljem oklepala »Bratstva«, saj je »Bratstvo« edino mladinsko društvo, katero vas bode navajalo k temu, da ne delate samo zase, ampak za cel slovenski narod. Kajti delavski stan stopa na plan, ter postaja važni činitelj v narodu. Zato pa je treba, da se tega zavedate, saj nismo sami, za nami stoji še velika masa češke narodne so-

cialne mladine, ki bode z nami vedno solidarno nastopala za naše zahteve.

Vsi se pa oklepajmo našega gesla: »Po poti dela do svobode in napredka, po poti svobode in napredka do naroda!«

Vse napredne elemente na deželi opozarjamo, kjer bi se mogla ustanoviti kaka mladinska organizacija ali mladinsko izobraževalno društvo, naj se obrnejo na »Mladinski vestnik«, ki jim preskrbi vse potrebno. Pri odgovorih je priložiti znamko za odgovor.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« priredi skupni članski sestanek v nedeljo dne 19. t. m. ob 10. dopoldne v areni »Narodnega doma«. Na sestanku vabimo vse prijatelje društva in mladino.

»Bratstvo« si je ustanovilo svojo knjižnico. Ker pa knjižnici primanjkuje še mnogo knjig, se obrača društvo tem potom do prijateljev, če ima kdo kako knjigo, naj isto podari društvu, kajti ker ravno knjižnica je najboljše izobraževalno sredstvo za mladino. Knjige naj se izvolijo pošiljati na uredništvo »Dneva« v Ljubljani.

Vse dopise za »Mladinski vestnik« je pošiljati na uredništvo »Dneva« v Ljubljani z označbo na kuverti za »Mladinski vestnik«.

„Domovina“.

Dijaško podporno društvo »Domovina« ima 11. t. m. svojo veselico, ki naj prinese zopet nekaj dohodkov. O prireditvi sami smo že povedali svoje mnenje. Kakor poročajo listi, bo veselica zelo lepa zabava, veselja zanimivosti — vsega bo dovolj. Kdor bo prišel tja, se bo dobro imel in zraven tega bo imel zavest, da podpira dobro stvar. »Domovina« je za nas velike važnosti; saj oskrbuje našo mladino s hrano in skrbi tudi splošno za dijaštvo.

Treba pa bi bilo, da ne prispeva za društvo samo Ljubljana, ampak cela dežela mora izpolniti svojo dolžnost. Zato apeliramo na vse mladino ljube, da se 11. t. m. spominjajo »Domovine«. Po vseh družbah in pri vseh prilikah naj se bobra za »Domovino«. Posebno naše narodne gospodične naj skušajo v vseh krajih nabrati svojo zbirko, ki naj jo pošljejo »Domovini«. Kdor more, naj z darovi prispeva za prireditev »Domovine«. En dan v letu bodi posvečen »Domovini«. Pomladanska veselica »Domovine« naj združi nas vse v delu za »Domovino«.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

ZAHVALA.

Iskreno se zahvaljujemo vsem onim, ki so spremili našega ljubljenege

LADKA

na zadnji poti, ki so darovali vence in izrekli nam svoje sočustvovanje ob veliki izgubi.

LJUBLJANA, dne 6. maja 1912.

Rodbini Derč in Nagodé.

— 368 —

bi hotelzlesti z zidu in odpreti vrata, bi bil storil to jaz... Vstopili ste sledil sem vam; ustavili ste se pod temi okni in vem, kaj vas je privedlo sem!

Passavant je iztegnil v noč roke in vzdihnil:

— Pet let svojega življenja bi dal zato, da bi me kdo privzdignil do podzidka.

— Dobro! je vzkljnil ječar. Napravite se trdega. Držite se dobro!

Hardy je napel mišice in se vzravnal. Ječar je počenil, prijel plemeča za gležnja in ga začel dvigati...

Bilo je kakor da bi iz enega telesa rastle drugo. In rastle je počasi ali sigurno, brez prestanka. Telo je raztegovalo in se bližalo podzidku. Ječarjeve roke so se iztegnile že preko glave in v prihodnjem trenutku je Passavant obvisel na gladkem zidu, držeč se krčevito za široki podzidek. Potegnul se je z rokami kvišku in se za hip zazrl skozi okno v sobo. Ječar ga je opazoval z napeto pozornostjo...

Passavant je bil pogledal in videl!...

Videl je kraljico, Odette, Ocquetonvilla in njegove tovariše, videl in v trenutku spoznal položaj. V prvem hipu se ga je polastila vrto-glava omotica in omahnil je od okna... Ječar je s pridušenim krikom razprostrl roke. Ali Passavant ni padel, visel je na obzidku z iztegnjenimi rokami in premišljal...

Hipoma pa se je odprlo okno, oknice so udarile ob zid in ženska postava se je prikazala v odprtini...

Predno so popadle roke četvorice Odette, so stale v oknu dve postavi!...

— 365 —

Passavantu je burno začelo utripati srce. Zvijacha se je posrečila! Komaj je začutil vojaka zaseboj, je brezbržno vstal, vzjel možnjček, vrgel ga nazaj na travo in dejal:

— Tu imate. Vse sem zaigral, vse izgubil.

Zlato in srebro se je razkatalilo po travi in kartopisec je hitel pobirati.

Vojak ga je gledal. Heleparado in lok s puščicami je bil naslonil na vrata... Hotelo se mu je igrati ali njegovo premoženje se ni moglo kosati z Gringonneurjevo; in slednji je to vojakovo težavo takoj sprevidel.

— Hola prijatelji, je vzkljnil, sedi in igrava! S teboj mečem na kredit!

Vojakovo oko je radostno zažarelo. Stopil je od vrat in se hotel spustiti na travo. V tem hipu je pograbil Hardy njegovo orožje in se postavil pred vrata. Vojak je osupnjen obstal, ali takoj je izprevidel za kaj gre in zakričal je na vse grlo:

— Izdaja! Na pomoč, na pomoč!

Hardy je bil skokoma pri njem, nastavil mu bcdalo na grlo in zašepetal:

— Le še besedico in prebodem te! Poslušaj! Na vsak način moram v Hišo Saint-Pol tako ali drugače. Zoperstavljati se je nemo-goče, zakaj, to bi bila tvoja smrt. Molči in igrav in prisegam ti, da nihče ne izve pri katerih vratih sem se utihotapil. Dobro te nagradim in tebi je vseeno. Odloči se in izberi!

Vojak se je trenutek pomišljal nato pa je dejal, videč Passavantovo odločnost:

— Prisezite!

Hiša Saint-Pol.

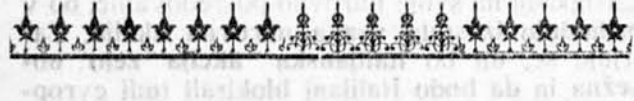
Krojaštvo
Ivan Kersnič
 v Ljubljani 249
Sodna ulica šte. 5
 najnovejše mode, solidno
 delo, zmerne nizke cene,
 znano pohvalna postrežba.

Spominjajte se dijaškega
 društva „Domovina“!

Simon Praprotnik
 stavbeni in pohištveni mizar
 V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.
 priporoča p. n. odjemalcem
 (posebno že onim v južnejših
 krajih) svojo veliko zalogo
Stolar za led
 v poljubnih velikostih za pi-
 vovarne, restavracije, trgovine, delikatesne
 trgovine itd. 218
 Cene najnižje. Postrežba točna.
 Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Priporočilo!

Pri nakupovanju suhih in oljnatih barv, lakov, firnežev i. t. d. se
 obrnite na domačo tvrdko
Premrl & Jančar v Ljubljani.
 Prodaja na drobno in debelo. — V zalogi so krasne fasadne barve.
 Tovarna: Kolodvorska ulica 18 in Dunajska cesta 20.
Zahtevajte vzorce in cenik.

Učiteljska tiskarna
 priporoča v nakup vsemu
 učitelstvu, vsem učitelj-
 skim društvom in vsem
 okraj. učiteljskim knjiž-
 nicam

po vsebini in opremi krasno
 Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga
 stane 3 K, — broširana
 2 K 60 vin., s poštnino
 ::: 26 vinarjev več. :::

Naroča se v Učiteljski tiskarni
 v Ljubljani.

Edino zastopstvo „Puch“-koles za Kranjsko. Najboljši šivalni stroji od 70 K naprej.
 1887 1912
 Največja in najbogatejša tovarniška zaloga
 precizijskih ur, zlatnine,
 srebrnine in briljantov.
 Lastna tovarna ur v Švici.
 Konkurenčne ure K 3-50, K 4—, K 5—.
Fr. Čuden, Ljubljana
 urar, trgovec in posestnik; delničar družbe
 „Union-Herlogère“. 258

Ivan Jax in sin, Ljubljana
 Dunajska cesta šte. 17
 priporoča svojo bogato zalogo
 šivalnih strojev in stroje za
 pletenje (Strickmaschinen) za
 :: rodbino in obrt. ::
 Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.
 Ceniki zastoj in franko.

Mestna hranilnica ljubljanska
 v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica!
 Denarnega prometa koncem leta 1911: 614.5 milijonov kron.
 Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 K. Rezervni zaklad nad 1,300.000 K.
 Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih
 zavodov. Obrestuje po
4 1/4 %
 brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina
 ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.
Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada.
Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja.
 Posoja na zemljišča in poslojpa proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amorti-
 zacije. Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.
 Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Za birmance
 priporoča
„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič,
 Ljubljana, Mestni trg šte. 5.
 obleke, klobuke in slamnike za dečke, kakor tudi obleke za deklice.
 Velikanska izbira izgotovljenih oblek za gospode in najnovejša konfekcija
 za dame.

Kavarna Leon
 Celo noč
 odprto
 Start trg šte. 30.
 Celo
 noč odprto

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
 K 8,000.000. K 800.000.
 Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)
 Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.
 Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih
4 1/2 %

Hardy je prisegel in v naslednjem hipu
 jima je že izginil skozi vrata v trdnjavo.
 Passavant je hitel čez dvorišča in prite-
 kel na vso sapo pod okno Odettinoga stano-
 vanja.
 Vse je bilo mirno. Cela Hiša Saint-Pol se
 je zdela v globokem spancu. Hardy je stal
 pod okni in hipoma ni vedel, kaj naj stori.
 Stena je bila gladka; Odettinoga sobe so bile v
 prvem nadstropju in pod okni široki ali od
 tal brez pomoči nedosegljivi podzidki.
 Hardy je hotel videti skozi razsvetljena
 okna in naj si tudi le za hip. Zbral je vso pri-
 sotnost duha, kako dospeti do prvega nad-
 stropja, ali zastoj. Od te strani je bil vsak
 poskus nemogoč.
 — Ko bi bil ptica, bi mi bilo lažje, je sko-
 ro na glas pomislil in se bridko nasmehnil.
 — Ali če bi vas kdo močno privzdignil,
 je nekdo dodal skoro ob njem.
 Passavant je odskočil. Dva koraka pred
 njim je stal temen obširen velikan in upiral
 vanj oči.
 — Kdo ste, je vprašal Hardy.
 — Hidelona! je odgovoril neznanec.
 Passavant je pristopil in pogledal neznan-
 ca od blizu v obraz; hkratu je veselo kriknil:
 spoznal je hidelonskega ječarja, svojega stare-
 ga prijatelja.
 — Ali se več ne spominjate na me? je
 vprašal ječar.
 — Spominjam, se je nasmehnil Hardy, do-
 bro se spominjam vsega...

— Dobro mi je, da vas zopet vidim. To-
 liko ur sva preborila skupaj in rad sem vas
 imel. Sedaj pa sem zopet sam, nikogar ni, ki
 bi križal z menoj rapir, odkar vas je osvo-
 bodila ona! ...
 — Ona! je zašepetal Hardy.
 — Da, ona! je potrdil ječar. Dolgo se ni-
 sem mogel privaditi službi brez vas. Bila mi
 je čisto nova, čisto tuja. Vedno tolažbo mi je
 bilo, da je prišla mnogokrat k moji volčji jami
 ona, ki vas je osvobodila. Angelj Hiše Saint-
 Pol je postal tudi angelj Hidelone...
 — In kaj je iskala pri strašnem stolpu?
 — Govorila sva o vas, gospod. Hotela je
 vedeti vse; kako ste bili vrženi v ječo in kdaj,
 kako ste živeli in kaj ste delali, govorili, mi-
 slili. In jaz ji pripovedujem na dolgo in široko
 da ostaja dalje v moji bližini. Poslušala me po-
 zorno in včeraj mi je dala to mošnjo...
 Ječar je izvlekel svilen mošnjiček, držal
 ga trenutek dolgo v zraku, nato pa ga je vtak-
 nil zopet skrbno za usnjeni pas. Hardy je po-
 slušal ječarjev pripovedovanje z vidnim tre-
 petom. Bledota in rdečica sta se izmenjavali
 na njegovem obličju in obšel ga je tako sladek
 občutek po celem telesu, da bi hotel na mestu
 umreti. Ko je zagledal ječarjev mošnjiček, je
 vzkliknil s hripavim glasom:
 — Ječar, odstopite prodajte mi ga, dam
 zanj karkoli hočete!
 — Ne, je mirno odgovoril ječar. Ne govo-
 rimo več o tem! Povedati vam pa moram, da
 sem bil pravkar na zidu blizu straže. Loko-
 strelec me ni videl. Sprevidel sem, kaj ho-
 čete, kaj nameravate z namišljeno igro in če

Ker se pride dandanes pri hudi
 konkurenci do denarja le potom
dobre reklame
 svetujemo vsem, ki hočejo kaj ku-
 piti ali prodati, ali ki iščejo službe,
 da naj inserirajo v izbornem in
 zelo razširjenem slovenskem ne-
 :: odvisnem dnevniku ::
„DAN“
 ker ima to inseriranje gotov uspeh.
 Oglase za „DAN“ sprejema po
 najnižjih cenah „Prva anončna pi-
 sarna“ v Ljubljani, Franciškaška
 ulica šte. 8, katera daje radevolje
 tudi vse za to potrebne informacije.